

КЛЮЧОВІ ЕЛЕМЕНТИ ІНФРАСТРУКТУРИ СЕРЕДОВИЩА ФУНКЦІОНУВАННЯ ІНСТИТУТІВ СПІЛЬНОГО ІНВЕСТУВАННЯ

Згідно даних аналітичних та статистичних оглядів розвиток інститутів спільного інвестування (ІСІ) в Україні пройшов етап становлення: розроблено і прийнято відповідну законодавчу базу, на ринку здійснює діяльність достатня кількість професійних учасників інвестиційного ринку, розроблено та освоєно методи та схеми використання ІСІ для вкладення капіталів та розвитку підприємств. Функціонування ІСІ залежить від функціонування інфраструктури фондового та взаємодії з спеціалізованими професійними учасниками фондового ринку: торговцями цінними паперами, компаніями з управління активами, депозитарними установами.

Торговці цінними паперами – це ліцензовані господарські товариства, для яких торгівля цінними паперами є виключним видом діяльності. Через торговців цінними паперами ІСІ проводять операції з цінними паперами при первинному розміщенні (андеррайтинг) та та операції на вторинному ринку (купівля-продаж емітованих раніше цінних паперів) . Вищевказані операції в інтересах ІСІ торговець може проводити як на організованому ринку цінних паперів, так і на неорганізованому ринку:

- організований ринок (біржовий) – операції проводяться на ліцензованих біржах, чия діяльність регулюється нормативними документами, які встановлюють вимоги до ліквідності цінних паперів, встановлюють правила проведення операцій з цінними паперами та розрахунків;
- неорганізований ринок (позабіржовий) – відсутня централізована торговельна система, купівля-продаж переважно низьколіквідних цінних паперів, операції з фізичними особами.

Депозитарні установи – це господарські товариства, які отримали ліцензію на право проведення операцій зі зберігання, обліку та перереєстрації цінних паперів на рахунках власників цінних паперів, що здійснюються згідно договору про відкриття та ведення рахунків у цінних паперах. Депозитарна установа відкриває рахунки у цінних паперах для ІСІ та виконує функції зарахування при придбанні цінних паперів на рахунок фонду, обслуговування обліку та обігу цінних паперів на цих рахунках. ІСІ після відкриття рахунку отримує статус депонента. Ліцензію депозитарної установи згідно діючого законодавства про цінні папери можуть отримати депозитарії, зберігачі цінних паперів, банки та торговці цінними паперами .

Компанії з управління активами – це юридичні особи, через які здійснюють свою діяльність ІСІ. Управління активами є виключним видом діяльності для підприємств такого роду. Компанія з управління активами є основним учасником фондового ринку, який взаємодіє з інвестиційними фондами і виконує наступні функції по відношенню до ІСІ: управління активами інвестиційних фондів (направляє інвестиційні ресурси вкладників у формування активів такого ІСІ); здійснює пошук об'єктів, інвестування в які принесе вигоду; наповнює активи фондів, шляхом розміщення цінних паперів ІСІ; проводить аналіз цінних паперів та інших інструментів, які є в складі активів інвестиційного фонду, та здійснює розрахунок чистих активів фонду; звітує перед державними органами за роботу ІСІ; забезпечує діяльність ІСІ.

Розвитку ІСІ в Україні перешкоджають такі такі чинники, недостатній розвиток інвестиційного ринку, фондового ринку та законодавчої бази; порівняно високе податкове навантаження на операції з цінними паперами, нерозвиненість механізму прямого інвестування. Відсутні гарантії інвесторам, які б могли зменшити ризики вкладів та відсутність відповідної кількості спеціально підготованих кадрів. Також одним з основних чинників, які негативно впливають на розвиток ІСІ є низький рівень доходів громадян та підприємств, невисокий рівень фінансової грамотності населення, брак ліквідних фінансових інструментів на фондовому ринку та низький рівень довіри населення до різноманітних вкладів.